«Γνωστοί άγνωστοι σχεδιάζουν...»

«Η κατάσταση είναι εκρηκτική. Οι εξελίξεις είναι απρόβλεπτες. Δεν καταλαβαίνετε ότι όσο τραβάμε το σκοινί, τόσο μυρίζει μπαρούτι στη χώρα;» ρώτησε.

Ο άνδρας που καθόταν απέναντί του φαινόταν να μη συμμερίζεται τις απόψεις του. Το ψιλόλιγνο κορμί του είχε αφεθεί αμέριμνο και χαλαρό στην καφέ δερμάτινη πολυθρόνα. Στο ένα χέρι κρατούσε το ποτήρι με το ουίσκι, γυροφέρνοντάς το στα μακριά και λεπτά δάχτυλά του. Το ύφος του, τού θύμισε κλαμπ αριστοκρατών στην εξοχή της Αγγλίας. Τίποτε στη στάση του δεν έδειχνε ανησυχία. Φαινόταν ότι, παρά τα όσα είχε ακούσει, δεν είχε ούτε στο ελάχιστο θορυβηθεί.

Για λίγο επικράτησε απόλυτη σιωπή. Ο Τζων συνέχισε ατάραχος να πίνει, με μικρές γουλιές, το μολτ ουίσκι που ο ίδιος είχε προσφέρει στη "συνάντηση". Οι υπόλοιποι έμειναν να τον κοιτούν, περιμένοντας κάτι να πει. Μα εκείνος σώπαινε. Στο τέλος όλοι βυθίστηκαν στις σκέψεις τους.

Τον παρακολουθούσε προσπαθώντας να ανιχνεύσει τις σκέψεις του, μα ο Τζων ήταν καλά διαβασμένος σε τέτοια θέματα. Τίποτε στο πρόσωπο ή το σώμα του δεν επέτρεπε την παραμικρή "διαρροή".

«Τους εκπαιδεύουν καλά», σκέφτηκε. Τους μαθαίνουν να μην εξωτερικεύουν ούτε στο ελάχιστο αυτά που νιώθουν. Οι προθέσεις τους αποτελούν ένα καλά κρυμμένο μυστικό. Ακόμη και στις περιπτώσεις όπου όλα φαίνονται ξεκάθαρα στις στάσεις τους, τα πράγματα είναι εντελώς διαφορετικά απ' ότι δείχνουν.

Δεν είχε πάψει ποτέ να εκπλήσσεται με αυτή την αυτοκυριαρχία που έδειχνε να είναι τόσο αρραγής, τόσο συμπαγής, συμπιεσμένη σ' ένα μοτίβο συμπεριφοράς που είχε χτιστεί με χρόνια εξάσκησης. Ίσως και με κάποια λάθη που του στοίχισαν ακριβά αλλά έμαθε να μην τα επαναλαμβάνει.

Τον Τζων τον είχε γνωρίσει πριν από τρεις μήνες. Μέχρι τότε είχε ακούσει κάποιους να τον αναφέρουν στις συναντήσεις τους, όμως όταν προσπάθησε να μάθει ποιος ήταν, οι μισοί απάντησαν με μισόλογα υπεκφυγής και οι άλλοι μισοί δεν μπήκαν καν στον κόπο να του απαντήσουν. Σ' εκείνες τις συναντήσεις, εξ άλλου, η συζήτηση ήταν περισσότερο θεωρητική. Η ανησυχία ήταν μικρή και όλοι έλεγαν ότι η κατάσταση ήταν απόλυτα ελεγχόμενη. Ο ίδιος δεν συμμερίστηκε ποτέ αυτή την άποψη. Προσπάθησε, από την πρώτη στιγμή, να τους εξηγήσει ότι τα πράγματα δεν ήταν τόσο απλά. Ότι η κατάσταση που διαμορφωνόταν ήταν πρωτόγνωρη και δεν θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με τις συνήθεις "συνταγές".

«Τίποτε απ' όσα ξέρουμε δεν είναι το ίδιο πια. Οι συνθήκες είναι διαφορετικές και ο κόσμος είναι διαφορετικός. Ζούμε την απόλυτη ανατροπή καταστάσεων που έχουμε μάθει να θεωρούμε δεδομένες. Νομίζω ότι θα πρέπει ν' αναζητήσουμε νέες φόρμουλες. Να έχουμε έτοιμες εναλλακτικές λύσεις για την περίπτωση που η κατάσταση ξεφύγει απ' τον έλεγχό μας», τους είχε πει στην πρώτη συνάντηση στην οποία είχε συμμετάσχει γι' αυτό το θέμα.

«Καμία κατάσταση δεν θα ξεφύγει από τον έλεγχό μας», τον έκοψε με εκνευρισμό ο Παναγιωτόπουλος. Ήταν ο άτυπος αρχηγός της παρέας. Αυτός που τους ενημέρωνε για τον τόπο και τον χρόνο των συναντήσεων, για το θέμα –σπανίως αυτό– αλλά και για τυχόν έκτακτη παρουσία κάποιων "εξωτερικών". Έτσι αποκαλούσαν όσους κατά καιρούς συμμετείχαν στις συναντήσεις αλλά για συγκεκριμένο λόγο και όταν το θέμα απαιτούσε την εξειδικευμένη παρουσίαση από κάποιον που θεωρούνταν πιο "ειδικός". Αυτούς τους "ειδικούς", αναλάμβανε πάντα να τους βρίσκει ο Παναγιωτόπουλος. Στο διάστημα που συμμετείχε ο ίδιος στις συναντήσεις, είχαν "παρελάσει" εκδότες, δημοσιογράφοι, διευθυντές εταιρειών δημοσκόπησης, επιχειρηματίες, εργολάβοι, εφοπλιστές και βέβαια τα γνωστά "παπαγαλάκια".

Ο Παναγιωτόπουλος δεν είχε εξηγήσει ποτέ με ποιο κριτήριο τούς επέλεγε. Κανείς δεν είχε τολμήσει ν' αμφισβητήσει τις επιλογές του. Απλά κουνούσαν συγκαταβατικά το κεφάλι, πάντα σε ένδειξη απόλυτης κατάφασης, όταν τους ανακοίνωνε το όνομα και το θέμα. Χωρίς εξηγήσεις, χωρίς περιττές διατυπώσεις. Με την απόλυτη ελευθερία που έχει η πλήρης νομιμοποίησή του ως "αρχηγού". Τουλάχιστον στη συγκεκριμένη παρέα.

Δεν είχε, ακόμη, καταλάβει πώς σκεφτόταν ο Παναγιωτόπουλος. Η σχέση τους είχε ξεκινήσει από κάποιες, σποραδικές συναντήσεις κοινωνικού περιεχομένου, όπου αντάλλασσαν τις συνήθεις τυπικές αβρότητες χωρίς να προχωρήσουν ποτέ στα περαιτέρω.

Οι κύκλοι στους οποίους κινούνταν ήταν οι ίδιοι. Για την ακρίβεια ο ίδιος είχε "εισαχθεί" σε αυτούς τους κύκλους τα τελευταία χρόνια. Ο Παναγιωτόπουλος, όμως, είχε ανατραφεί σε αυτούς τους κύκλους. Ανήκε σε αυτούς που παίρνουν εισιτήριο με τη γέννησή τους. Αρκούσε να τον κοιτάξεις για να το καταλάβεις. Είχε αυτή την αύρα του νικητή που περιφέρουν όσοι έχουν γεννηθεί και ανατραφεί με την απόλυτη βεβαιότητα ότι ο κόσμος είναι πλασμένος για να υπηρετεί τις επιδιώξεις τους. Ότι τα δικά τους σχέδια, οι δικές τους αποφάσεις, οι δικές τους επιλογές είναι αυτές που θα επικρατήσουν, είναι αυτές που θα κρίνουν τα πράγματα, θα καθορίσουν τις εξελίξεις. Ακόμα-ακόμα θα καθορίσουν και συμπεριφορές.

«Το παν είναι να γνωρίζεις τις πτυχές της ανθρώπινης ψυχολογίας. Να μπορείς να συλλάβεις τις λεπτές, αδιόρατες, αποχρώσεις των συμπεριφορών. Έπειτα να κινήσεις τα κατάλληλα νήματα που, ανάλογα με τη στόχευση που έχεις, θα ξεδιπλώσουν τις κατάλληλες δράσεις. Με άλλη διαδικασία προκαλείς τον φόβο και είναι εντελώς άλλο πράγμα να εμπνεύσεις σιγά και βασανιστικά μια αγωνία που δεν θα έχει συγκεκριμένη βάση και θα δημιουργεί μια γενικότερη σύγχυση. Αυτό το τελευταίο έχει τη χρησιμότητά του σε ειδικές συνθήκες». Αυτή περίπου ήταν η

κατευθυντήρια οδηγία που είχε δώσει ο Παναγιωτόπουλος στον ίδιο και τα άλλα τρία καινούργια μέλη της ομάδας, στην πρώτη τους παρουσία στη συναντήση γνωριμίας.

«Είσαστε εδώ γιατί κριθήκατε άξιοι να κατανοήσετε αυτές τις λεπτές αποχρώσεις. Διαθέτετε την ευφυΐα ν' αντιλαμβάνεστε τον ρου των πραγμάτων και, το κυριότερο, να τον καθορίζετε. Επίσης διαθέτετε την απαιτούμενη ψυχική δύναμη και αποφασιστικότητα να προχωρείτε στην ανάληψη δράσης. Στη δική μας ομάδα δεν έχουμε ούτε την ανάγκη ούτε την πολυτέλεια να έχουμε θεωρητικούς. Αυτοί είναι για άλλη δουλειά. Εδώ πρέπει να ενεργούμε. Συχνά κάτω από τις πλέον αντίξοες συνθήκες. Συχνά κάτω από την πίεση γεγονότων που δεν είναι σαφές πού μπορούν να οδηγήσουν. Εμείς καλούμαστε να βλέπουμε αυτά που δεν βλέπουν οι άλλοι, να κάνουμε μια πολυσύνθετη και πολυεπίπεδη ανάγνωση των συνθηκών, να προβλέπουμε τι θα συμβεί, να το προσαρμόζουμε στις διαστάσεις που πρέπει, να αξιοποιούμε τις ευκαιρίες που μας δίνει κάθε συνθήκη. Είμαστε εδώ γιατί μπορούμε, μέσα από λεπτομέρειες που φαίνονται ασήμαντες, να διαμορφώνουμε καταστάσεις από τις οποίες θα αποκομίσουμε τα μέγιστα οφέλη. Η τέχνη αυτή δεν διδάσκεται. Είσαστε εδώ γιατί έχετε τον απαιτούμενο χαρακτήρα, τη δύναμη ψυχής, την ψυχρή αποφασιστικότητα και το καθαρό μυαλό που απαιτείται. Και θα είσαστε εδώ όσο συνεχίζετε να διαθέτετε αυτές τις αρετές».

Η τελευταία φράση του είχε ακουστεί σαν απειλή. Μια εντολή εξόδου που επικρέμαται πάνω από τα κεφάλια τους, χωρίς ημερομηνία λήξης. Ο Παναγιωτόπουλος απέδειξε από την πρώτη κιόλας φορά ότι ήταν ο κυρίαρχος του παιχνιδιού. Την ίδια στιγμή που εξηγούσε τις ατελείωτες δυνατότητες, που η γνώση των κανόνων της ψυχολογίας προσφέρει, έκανε εξάσκηση της θεωρίας του πάνω στους ίδιους.

Φρόντισε να κολακέψει τον εγωισμό, ίσως και τη ματαιοδοξία τους, και να τους δώσει το πλαίσιο λειτουργίας. Την ίδια στιγμή, όμως, έστελνε ξεκάθαρα μηνύματα για το ποιος κινούσε

τα νήματα. Και πιο ξεκάθαρο από όλα ήταν το γεγονός ότι κανενός η παραμονή στο παιχνίδι δεν μπορούσε να θεωρηθεί εξασφαλισμένη εσαεί. Ήταν εκεί γιατί είχαν επιλεγεί με συγκεκριμένα κριτήρια. Θα παρέμεναν εκεί όσο θα συνέχιζαν να παίζουν με τους κανόνες και να επιβεβαιώνουν ότι εξακολουθούσαν να διατηρούν ακέραιες τις "αρετές" για τις οποίες είχαν επιλεγεί.

Αυτή η λεπτή ισορροπία ανάμεσα στην κολακεία και τον εκφοβισμό έδειχνε ότι ο Παναγιωτόπουλος ήταν ο κατάλληλος "ενορχηστρωτής". Χωρίς να εκφοβίζει εμφανώς, δημιουργούσε σε όλους ένα αίσθημα αγωνίας για το μέλλον. Χωρίς να απευθύνει ευθείες απειλές, άφηνε να εννοηθεί ότι η τυχόν αποπομπή τους από την ομάδα θα μπορούσε να ισοδυναμεί και με τη λήψη μέτρων εναντίον τους. Ήταν αξιοθαύμαστος ο τρόπος με τον οποίο διατύπωνε έμμεσες αλλά σαφείς προειδοποιήσεις, διατηρώντας μια εξωτερική αταραξία που, από μόνη της, δεν θα μπορούσε να προκαλέσει ούτε φόβο, ούτε αγωνία. Κι όμως. Αδιόρατες κινήσεις, ελάχιστες συσπάσεις των μυών, μια λάμψη στο βλέμμα του, έλεγε όσα ο ίδιος είχε αφήσει να υπονοηθούν. Κι όλα αυτά, ντυμένα στο απαστράπτον και στιλπνό "δέρμα" των καλών τρόπων, που με τόση ευκολία χειριζόταν.

Σ' εκείνη την πρώτη συνάντηση καμία άλλη συζήτηση δεν έγινε. Το κλίμα, κατά το πρέπον πανηγυρικό, θύμιζε εκδηλώσεις απότισης φόρου τιμής σε συνταξιούχους ή απόστρατους. Ο πανηγυρικός είχε εκφωνηθεί, οι τιμώμενοι είχαν αρκούντως εκθειαστεί, η απόδοση τιμών είχε γίνει. Το ίδιο και ο όρκος σιωπής για τους κανόνες, τους άγραφους, εκείνους που δεν είχαν με λέξεις διατυπωθεί αλλά εννοούνταν με κάθε σαφήνεια.

Υπήρχαν εκεί μέσα, ζωντανοί, απειλητικοί και ταυτόχρονα φερέλπιδες. Ένα κράμα απόλυτης εξουσίας και απόλυτης υποταγής. Ένα μείγμα ανάτασης και παράδοσης ταυτόχρονα. Μια συνενοχή που είχε υπογραφεί και δεν θα ήταν πρόσκαιρη ή ευκαιριακή. Ήταν μια δέσμευση ζωής. Και ήταν η ζωή τους που είχε μπει ως ενέχυρο. Το ήξεραν καλά όλοι τους αυτό.

Ο Παναγιωτόπουλος δεν είχε προχωρήσει την κουβέντα περαιτέρω. Η μικρή γιορτή, σε ύφος πάντα μετρημένο, είχε λήξει με την παροχή μερικών πρακτικών οδηγιών. Στον καθένα είχε μοιραστεί ένας φάκελος με περαιτέρω εξηγήσεις. Δεν ήξερε αν όλοι οι φάκελοι είχαν το ίδιο περιεχόμενο. Δεν τόλμησε να ρωτήσει τους υπόλοιπους, γιατί θεώρησε ότι μια τέτοια κίνηση μόνο επιφυλάξεις θα προκαλούσε. Περισσότερο τον απασχολούσε να καταλάβει με ποιόν τρόπο και πότε θα μπορούσε και αυτός να εκφράσει την άποψή του. Δεν είχε έρθει εδώ μόνο για να ακούει. Δεν είχε καμία πρόθεση ν' αμφισβητήσει, κι ούτε θα το έκανε, την εξουσία του Παναγιωτόπουλου ή των άλλων, αλλά δεν ήταν και διατεθειμένος να παρακολουθεί σιωπηλός τα όσα συνέβαιναν, χωρίς να εκφέρει άποψη.

Η πρώτη τους συνεδρίαση έγινε λίγο καιρό μετά. Είχαν προκύψει έκτακτα γεγονότα και έπρεπε να δουν πώς θα τα χειριστούν. Τότε ήταν που είχε πει πως οι συνθήκες ήταν εντελώς διαφορετικές από ποτέ άλλοτε. Τότε είχε γνωρίσει και τον Τζων. Ο Παναγιωτόπουλος τον είχε συστήσει ως Τζων Σμιθ, έναν παλιό και πιστό φίλο της ομάδας, που είχε κληθεί για άλλη μια φορά να "καταθέσει" την άποψή του για όσα συνέβαιναν. Το όνομα είχε προκαλέσει μια αδιόρατη θυμηδία στην ομήγυρη. Γνωστές σκηνές κατασκοπικών ταινιών είχαν περάσει από το μυαλό όλων. Ήταν κι αυτό ένα δείγμα του ψυχρού χιούμορ που χαρακτήριζε το modus vivendi της ομάδας. Ο Τζων Σμιθ θα ήταν σίγουρα Γιάννης Παπαδόπουλος αν ήταν Έλληνας. Ένα κοινό όνομα για έναν άνθρωπο που κάθε άλλο παρά κοινός ήταν.

Ένας άνθρωπος χωρίς καταγωγή, χωρίς επίσημο βιογραφικό, που εμφανιζόταν από το πουθενά αλλά είχε το βλέμμα αυτού που είναι παντού. Που δεν είχε ταυτότητα, δεν είχε αριθμό τηλεφώνου, δεν είχε διεύθυνση κατοικίας γιατί απλά δεν τα χρειαζόταν. Και σίγουρα δεν ήταν αυτοί, εκείνοι που θα ζητούσαν περαιτέρω διευκρινίσεις για την ταυτότητά του.

Είχε μπει στον χώρο με τη σιγουριά του κατακτητή που επι-

σκέπτεται μια από τις αποικίες του, για να καταστείλει μια εξέγερση που δεν απειλεί, ούτε στο ελάχιστο, την παντοδυναμία της αυτοκρατορίας. Με τον απαραίτητο χλευασμό στο ύφος για το αναπότρεπτο της αποτυχίας. Με την απόφαση να ισοπεδώσει τους αντιφρονούντες ή να τους κάνει συμμάχους του. Κι αυτό ήταν στο παιχνίδι, εάν κρινόταν ότι είναι αναγκαίο. Δεν είχε μπει στον κόπο να δώσει εξηγήσεις άλλωστε. Περιορίστηκε σε μια μικρή αλλά σαφή περιγραφή της κατάστασης.

«Δεν είναι η πρώτη φορά που ερχόμαστε αντιμέτωποι με ανάλογες καταστάσεις. Η δυνατότητα ρύθμισης υπάρχει. Το μόνο που μένει είναι να ξεκαθαρίσουμε ακριβώς τον στόχο. Αν το κάνουμε αυτό, και καλείστε να το κάνετε άμεσα, τότε θα επιλεγεί και η μεθόδευση».

Η τοποθέτηση του Τζων Σμιθ ήταν σαφής. Εμείς ξέρουμε, εσείς θα πρέπει να μας πείτε τι ακριβώς θέλετε για να το σχεδιάσουμε και βέβαια να το εφαρμόσουμε. Με όποιο τρόπο αποφασίσουμε, στο χρονοδιάγραμμα που θα ορίσουμε. «Θα φροντίσουμε να το λήξουμε σύντομα αυτό, αγαπητέ Τζων», του είπε ο Παναγιωτόπουλος. Εννοούσε, προφανώς, να καταλήξουμε, εμείς ή κάποιοι αόρατοι –άλλοι– στον στόχο. Τι θέλαμε δηλαδή να κερδίσουμε από την όλη κατάσταση.

Ακολούθησε μισή ώρα χαμηλόφωνης συνομιλίας μεταξύ του Τζων Σμιθ και του Παναγιωτόπουλου, με τους υπόλοιπους να παρακολουθούν συγκεντρωμένοι όρθιοι σε μια γωνία του δωματίου αυτό που γινόταν. Όταν τελείωσαν, ο Τζων Σμιθ τους αποχαιρέτησε με ένα απλό νεύμα του κεφαλιού, φεύγοντας ευθυτενής και σίγουρος. Όπως ακριβώς είχε έρθει. Ο Παναγιωτόπουλος έληξε τη συνάντηση, λέγοντας ότι θα τους ειδοποιήσει όταν έχει κάτι νεότερο. Από τότε είχαν περάσει αρκετές εβδομάδες, αρκετές συναντήσεις της ομάδας με διάφορα θέματα, χωρίς το μείζον ζήτημα να τεθεί ποτέ. Σαν να είχε ξαφνικά διαγραφεί από τον χάρτη. Ή σαν να υπήρχε η ανάγκη να δοθεί ο αναγκαίος χρόνος να προετοιμαστεί κάτι. Τι; Κανείς δεν ήξερε...